

REDACȚIA

Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Austria-Ungaria:

pe an 20 cor., pe 1/2

pe 10 cor.; pe 1/4 de an

pe 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

de Duminică pe an

— 4 coroune. —

Pentru România și

Franța pe an:

40 franci.

Subscripțiile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir zarmond: prima

dată 14 baui; a doua oară 3

12 baui; a treia oară 8 b.,

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Concentrare.

(i) În curs de multe veacuri România intr-una a avut să lupte cu multe vijelii turbate. Imprejmuit a fost și este de dușmani din cei mai rășinoși, cari i-au amenințat și prilejuit existența și libertatea desfructurată în propria sa moștenire.

Evenimentele din trecut până în zilele noastre însă sunt dovadă, că în toate nevoile acestea Românii rășebit, a trecut biruitor și a rămas înălțat la locul său.

Din toate nevoile, câte i-au dat pe cap, mai mult l-a ros și mistuit discordia internă, neînțelegerile și desfructurările în partide. Istoria noastră, înțelegată în bune și în rele, pildă ne-năvărate ne arată, că o mare parte din lanțul suferințelor noastre — noi și țara — ni-am pregătit, fără concursul dușmanilor externi.

E de prisos să rășcolim trecutul departat. Ajunge să ne oprim la cel mai apropiat și la actualitatea tristă. Să rășcolim aci toate dovezile.

A fost, până bine de curând, o vreme, când noi Românii din țările române ungară cu pildă bună pre-bergeam în luptele și în acțiunile noastre.

Frații din alte țări ne aplaudau și străinii cu invidie ne admirau.

Azi însă, abia după câți-va ani, — rășleși și divisați ne găsim în stare de contrare. Suntem un corp inert, împătimit de frați și disprețuiți de rășmași. Ear pilda, ce azi putem să rășcolim alor frați în suferințe, — este o miserie, un blăstem.

În această contemplație asupra situației noastre, — cu inimă măhănită ni-se îndreaptă privirea și gândul asupra fraților noștri bucovineni, cari sufer în aceeași măsură, ca și noi. Simțind însă greul și amarul desfructurărilor, ce ne mistue în lupta noastră stearpă, când rindurile ne rășeau sparte, — o jale ne cuprinde și umfletul ne doare, văzând aceeași cloală băntuind și în sinul fraților din Bucovina, o mână de oameni într-o mare de străini rășmași.

Și aceasta chiar acum, în toiul lălegerilor parlamentare, când numai lăsturea luptând și în deplină soliditate, ar trebui să-și valideze rășterea și aptitudinile, în mijlocul rășcărilor ce-i frământă, dacă la rășbândă și să ajungă cu cauza sfântă a poporului asuprit. Desfructurată, cum sunt însă, rășbândă dorită foarte cu greu va pute să fie întreagă pe partea lor.

N'avem cuvânt de mustrare nici pentru unii, nici pentru alții dintre

frunțașii învrăjbiți. Dorința noastră e, să-i vedem cât mai curând earăși la un loc, în luptă comună pentru binele și fericirea poporului, din care face parte.

Punând însă față în față cele două fracțiuni ale frunțașilor români din Bucovina, ori-și-cine poate să constate un lucru, din care numai bune speranțe vor ave să rezulte pentru un viitor nu tocmai departat.

Gruparea actuală a boierilor români din țeară, cari până de curând au dus rociul de conducători în politica fraților noștri bucovineni, — azi pare a sta cu totul izolată de masele poporului. Azi boierimea română bucovineană nu mai e, se vede, factorul politic de odinioară, când figuri marcante din mijlocul ei au format epocă de mărire în viața politică-națională a poporului din țeara fagiilor. Azi vedem format acolo un nou partid cu rol de conducere, un partid democratic, purtând numele de partid popular-național, în giurul cărui se grupează toate elementele sănătoase, cu dor de muncă și cu energia luptei pentru înălțarea poporului pe toate terenele.

Alegerile delegaților electori, rășvirșite deja până acum în districtele românești ale țării, cum și sporirea și închiegarea rindurilor în giurul bărbăților iubiți și doriți de popor, — sunt dovada cea mai eclatantă, că viitorul este numai al partidului popular.

Era și firească evoluțiunea aceasta. Aici trebuia să ajungă starea lucrurilor. Dacă dor curat și inimă caldă are boierimea pentru înaintarea și binele poporului, atunci ea trebuie să se impace cu situațiunea, să judece bine starea reală a lucrurilor și să-și tragă consecuențele.

Credința noastră e, că boierimea română bucovineană numai alături mergând cu noul partid va pute și ea să contribuie la prosperarea și fericirea viitoare a poporului din Bucovina.

Budgetul. Discuția asupra budgetului era să se înceapă luni, dar probabil că nu va ajunge în desbatere până Mercuri, din cauză că proiectul de lege al ministrului Darányi, asupra canalizărilor, a rășpit dietei mai multă vreme decât prevedea ministerul.

Raportorul comisiei financiare, Neményi Ambrus va deschide șirul vorbirilor printr'un scurt discurs introductiv, la prezentarea budgetului. Kossuth Ferencz va stabili punctul de vedere al partidului său, față cu noul budget. Din partea Ugroniștilor va vorbi Bartha Miklos; nu se știe încă ce atitudine va lua această fracțiune. Partidul popular a însărcinat pe Molnár János, să fie interpretul sentimentelor și dorințelor partidului. După cum anunță ziarul „Alkalmány”, partidul nici în desbaterea generală nu va primi budgetul formulat de guvern.

În afară de Molnár se vor mai ridica și alți oratori cari vor combate cu toată energia guvernul.

Dorință ciudată. De curind în Casa de sus s'a înmulțit cu doi numărul membrilor din armată, cu principele Lohkovitz și Forinyak. În dieta Ungariei însă, în afară de ministrul de rășboiu Fejérváry nu există nici o „autoritate militară“.

Reflectând asupra acestei stări de lucruri, un confrate maghiar se simte tentat de a dori să se mai introducă elemente militare în Dieta „în interesul politicii militare maghiare“!

Ciudată dorință! Când în toată lumea politică cu minte se îndreaptă toate silințele de a scoate armata de sub influențele și fluctuațiunile politice, în Ungaria se oftează tocmai pentru contrar!

„Clasă mijlocie“.

Clasa mijlocie în viața modernă este unul din cei mai însemnați factori.

Ea este puntea trecerei naturale dela așa zisa talpă a țării la pătura superioară, cultă, conducătoare; ea stabilește echilibrul, complectitudinea socială, și trage mai greu în cumpăna mișcărilor politico-sociale, în actualele întocmiri din lumea cultă.

Cu atât mai însemnată este această pătură socială, cu cât reprezintă în termenii covârșitori independența, independența și progresul, asigurate de vrednicia în muncă, independent de intemperiiile naturii sau de alte considerațiuni de raporturi și reciprocitate.

Pentru crearea, ear când există, pentru ridicarea și fortificarea unei clase sociale mijlocii, în acest înțeles, este natural și bine să se facă toate eforturile.

În concepția compatrioților noștri șovinisti însă și idea de clasă mijlocie a deraiat, ca multe alte concepte — morale. Ei caută să „fortifice“ o „clasă mijlocie“ de bugetivori!

Cer să se facă jertfe pentru întărirea unei „clase mijlocii“, a: funcționarismului!

Nu clasa muncitoare și producătoare, meseriașii și negustorii, se numește la ei clasă mijlocie, — după cum vedem din „Pesti Napló“ — ci clasa consumatoare, a micilor tirani, bugetivorii — campioni ai șovinismului.

Funcționarismul, această costisitoare breaslă a instituțiunilor de stat moderne, care, dacă în alte părți este socotită ca un malum necessarium, la noi, această plagă odioasă mai trebuie și alintată, încurajată și rășplătită, pentru: propaganda „patriotică“ ce face!

Și în vremea aceasta jidanii își rășmădesc averile, ear maghiarilor — și de ajuns să se nască, pentru a li se asigura — o slujbă...

Șapoi politiciant ca cei dela Pesti Napló mai zic că umblă să fortifice clasa mijlocie și au la inimă viitorul și soarta patriei noastre?

Din România.

În chestia evreiască.

Di Trarieux rășpunde d-lui V. A. Urechii la scrisoarea deschisă ce i-a adresat prin „Apărarea Națională“ dela 19 Octomvrie, prin următoarea epistolă:

Paris, 12 Noemvrie 1900.

Domnule Urechia fost ministru,

„Mi-se comunică un număr din „Apărarea Națională“ coprinzând o epistolă a d-tale la adresa mea. Deși nu mi-ai făcut onoarea să mi o expediezi direct, îmi vei permite să rășpund.

De sigur n'am perdut suvenirea întâlnirii noastre la conferința interparlamentară din Bruxelles și chiar am conservat cu îngrijire broșurile ce bine ai voit atunci a-mi remite ca să mă luminez asupra persecuțiunilor de cari se tânguiesc Românii din Transilvania și din Banat. Ce a putut să te facă să cugești că simpatiile mele n'au fost dela aceea epocă, decât în partea maghiarilor: Eu nu știu, dar eroarea d-tale este complectă. Am avut pururea cel mai mare respect al dreptului naționalităților autoctone și nu în privința fraților voștri din Ungaria aș fi putut să flu tentat de a face excepțiune dela principiile mele. Dar atunci mă întreb d-ta, cum de n'am ridicat vocea mea contra acelor pe cari d-ta îi chemi prigonitori voștri și cum de vin astăzi să fac apel la sentimentele de umanitate ale României în favoarea evreilor, cari se zic victime ale antisemitismului?

Domnia-ta compară, permite-mi să te fac a observa, două situațiuni diferite. Nu aveam nici un titlu ca să cer Austro-Ungariei de-a renunța la drepturile de suveranitate, ori cât de discutabile pot să fie pară.

Adresându-mă, din contră, la frații latinii din România, ca să caut a stimula zelul lor în apărarea ce o cred eu că este un drept superior de civilizațiune și de fraternitate umană, nu făceam decât să urmăresc o campanie de opiniuni și nu încercam, sper, nimic imposibil.

Dar d-ta zici, că am adus injurie României presupunând că antisemitismul poate băntui la ea și să aibă trebuință de a fi combătut. Ca să mă convingi, d-ta mergi până a-mi oferi de a mă face să studiez chestiunea la fața locului și-niți propui o călătorie la București și în Moldova.

Acceptat-am eu în adevăr în mod greșit, cu prea mare încredere, numeroarele recitări care autorisau credința că antisemitismul înfloarește în jurul d-tale? Aș dori mult aceasta, de și certe pasagiile din chiar scrisoarea d-tale nu sunt făcute ca să mă convingă. Dar chiar dacă eu m'aș fi înșelat, urmează de aci că eu prin neexacte presupunerii am adus atingere la onoarea națiunii române?

Vai! domnule, popoarele cele mai nobile și cele mai generoase nu sunt afrancate de fanatismul atavic, ce eu mă silesc să combat. Există antisemitism în Spania, în Austria: el se încearcă chiar și în Franța: a constata aceasta, regretând, nu este o ofensă pentru caracterul rațional al acestor mari țări; este numai a te înștiința despre o boală de care au interes să se vindece.

Trebuie eu acum să accept de-a merge acolo, în mijlocul compatrioților voștri, ca să deschid, împreună cu d-ta, o anchetă care ar pute mai bine a ne lumina? Nu, nu-mi simt o autoritate suficientă pentru a mă încerca cu o misiune așa de gravă.

Din două lucruri însă unul: sau, cum d-ta pretinzi, jidanii n'au nimic de reclamat în România, și atunci intervențiunea mea are a rămânea ca neavenită sau, precum este loc de a mă teme, plângerile lor

sunt prea fundate și în acest caz nu regret de a fi deșteptate atențiunea asupra unei chestiuni de dreptate și de libertate.

Bine-voeste, a primi domnule, asigurarea celor mai bune sentimente ale mele.

Mesagiul Regal și proiectele guvernului.
Consiliul de miniștri ținut la Palat sub președinția M. S. Regelui, a discutat mesagiul pe care M. S. îl va citi Miercuri la deschiderea Camerelor.

Proiectele principale care vor fi prezente în mesagiul sunt următoarele:

Economice: 1) Înființarea de grădini, pe lângă fiecare școală din comunele rurale, pentru cultivarea verdetăților. 2) Impunerea diferiților fabricanți din țară de a primi în serviciile fabricilor pe absolvenții școlilor de meserii aflați fără ocupație; în caz cănd fabricile vor refuza, li-se vor retrage imediat avantajele acordate de către stat. 3) Un proiect pentru îmbunătășirea rasei vitelor. 4) Un proiect pentru organizarea și încurajarea cooperativelor române.

Administrative: 1) Monopolul cărciumelor la sate. 2) Desființarea sub-prefecturilor. 3) Concentrarea comunelor; 4) Organizarea comunelor.

Dl Carp va propune un proiect de lege asupra impositului mobil, și anume pe bonurile la particulari și ipoteci, cu taxa de 2 la sută. Aceasta va realiza un venit de 6-7 milioane, și altul asupra legii pensiilor.

În afară de proiectele financiare și economice, s'a discutat și asupra conflictului bulgar. M. S. a opinat și d-nii miniștri au aprobat, ca să se notifice sentința la Sofia și dacă nu se va primi nici un rezultat satisfăcător, să se întrerapă relațiile diplomatice și să se aplice cu rigoare regulamentul asupra străinilor, expulsându-se toți bulgarii aflați în țară și care n'au acte în regulă. Cu privire la conflictul bulgar nu se va vorbi prin mesagiul, cel mult se va face o aluziune, în pasagiul privitor la politica externă.

Sfințirea Capelei gr. ort. române din Budapesta.

(Raport special).

Primirea episcopului. Actul sfințirii. Banchetul.

Budapesta, 25 Nov. 1900.

După ce Românii budapeștii au perdut procesul contra Grecilor și fiind cu totul scoși din posesiunea bisericii, s'a simțit imperioasă necesitate ca să se înființeze o nouă parohie română. O dorință ferbinte a obștei române a fost ca să se odifice o biserică și această dorință în parte s'a și realizat, mulțumită muncii și destoiniciei frunțașilor noștri. Sunt abia câteva luni de când s'a hotărât înființarea parohiei române și astăzi bucurie netermu-

rită avem de a asista la sfințirea capelei române, care e aranjată în un edificiu al fericitului fondator *Gossdu*. O lucrare — care e rezultatul unei însufleșiri religioase și naționale și care urmărește un scop atât de nobil și sublim numai la bun sfârșit poate să ajungă. Cel-ce au luptat pentru înființarea unei parohii române în Budapesta, au servit una dintre cele mai mărețe fapte naționale. Urmașii li vor binecuvânta și cu pietate vor rosti numele lor!

Importanța ce i-s'a dat acestui însemnat eveniment se dovedește prin faptul, că însuși P. S. Sa episcopul *Goldis* a servit sfințirea capelei. Deși numai târziu s'a știut despre sosirea episcopului, totuși un număr însemnat de inteligență și universitari au întâmpinat la gară pe P. S. Sa episcopul *Goldis*. Era de față comitetul parohial în frunte cu dl *Dr. Iosif Gal*.

P. S. Sa episcopul sosește cu trenul de 7 ore și 20 minute seara însoțit fiind de domnii *Ignatie Papp* și *Dr. Iulian Suciu*. E întâmpinat cu strigăte de „să trăiască”. În numele comitetului parohial îi binevențează dl *Dr. Gal*, ear în numele tinerimii universitare și a societății „*Petru Maior*” prin o scurtă, dar bine simțită vorbire îl salută *Victor Păcălă*, președintele societății „*Petru Maior*”, căruia P. S. Sa episcopul îi răspunde emoționat sfârșind că numai atât să-l țină *Dumnezeu*, cât timp va lucra pentru binele națiunii române. Vorbirea P. S. Sale e primită cu strigăte de „să trăiască”.

După obiceiurile prezentării P. S. Sa însoțit de comitetul parohial se depărtează.

La 8 și jumătate noua capelă de altfel destul de spațioasă e deschisă de public. Tot ce colonia română de aci a avut mai distins și românesc a fost de față la acest solemn act. Serviciul divin se începe la orele 9. Pontifică P. S. Sa Episcopul *Goldis*, asistat de P. C. Sa vicarul *Vasile Mangra*, protosinaxial *Ignatie Papp*, ieromonahul *Ghenadie Bogoevici*, ear ca diacon fungează *Dr. Suciu*. Cântările liturgice sunt executate de corul societății „*Petru Maior*” sub dirigența d-lui *Leonida Domide*. La finea serviciului divin P. S. Sa Episcopul ține o prea frumoasă vorbire, accentuând îndeosebi grăutățile cu cari au avut a se lupta credincioșii gr. ort. până-ce și-au văzut împlinit visul și tot atunci distinge cu brâu roșu pe ieromonahul *Ghenadie Bogoevici*, ca respătă pentru meritele ce și-le-a câștigat pentru noua parohie.

Sfârșindu-se serviciul divin, P. S. Sa îndeplinește cununia d-soarei *Catița Cimp-*

neriu cu locotenentul baron de *Metzger*, ear la urmă botează pe fiul d-lui inginer *Onciu*, care primește în botez numele de *George*.

Seara în onoarea P. S. Sale s'a dat un splendid banchet în hotelul „*Jägerhorn*”, la care au luat parte vre-o 60 de persoane. Au participat, afară de P. S. Sa episcopul și suita P. S., domnii: *Dr. Iosif Gal*, membru în casa magnaților, *Cinculean*, consul general al României, *Iosi Pop Mezei Berogea*, juri de curie, *Georgi Serb*, I. *Ciocan*, deputați dietali, *Dr. Emil* și *Dr. Tit Non Babeș*, *Dr. Dumitreanu*, *Dr. Nicolae Vraciu*, medic de regiment, *Dr. Cupșa*, *Dr. Alexies*, *Dr. Boiu*, I. *Ratz*, *Crăciunel Silviu Suciu*, *George* și *Sig. Sida*, *G. Radulescu*, *Emanuel Mano Zissy*, I. *Kanidaky*, etc., precum și reprezentanții societății „*Petru Maior*”, președintele *Victor Păcala*, v.-președ. *V. Moisil* și casierul *St. Borcan*. Servindu-se șampania, P. S. Sa episcopul *Goldis* ridică primul toast pentru *M. Sa Imperatul și Regele Francisc Iosif*; dl *Dr. Gal* bea în sănăta tea L. P. Sale metropolitului *Meșianu*, dl *Serb* ridică paharul pentru P. S. Sa episcopul *Goldis*; Vicarul *Mangra* pentru comitetul parohial; *Dr. Cupșa* pentru guvern; *Ig. Papp* pentru credincioșii gr. ort. ai noiei parohii; *V. Păcălă* pentru inteligența din Budapesta; *Alexies* pentru dl *Gal*; Episcopul *Goldis* pentru concordia între confesiuni și în special pentru confesiunea gr. cath.; dl *Serb* pentru dl *Bogoevici*. S'a mai toastat pentru suita episcopului, pentru damele române din loc, pentru tinerimea universitară, pentru consulul român. La orele 11 P. S. Sa Episcopul ridică masa, mulțumind tuturor oaspeților pentru participare și dorind tuturor viață îndelungată. P. S. Sa părăsește sala între strigăte de „să trăiască”.

Astfel au serbat Românii din Budapesta sfințirea capelei române. Suntem conștinți, că prin munca și sîrguința comitetului parohial în curând vom pute asista și la punerea petrii fundamentale a unei biserici române.

Riporter.

Din străinătate.

Manifestație în favoarea lui Sarafoff.
Aflăm, scrie „*Apărarea Națională*”, că imediat ce s'a dat sentința în afacerea complotului bulgăresc, dl *Teodoroff*, secretarul agenției telegrafice în București, a trimis la Sofia o telegramă, prin care anunță această sentință.

Tot d'odată un funcționar dela agen-

ția bulgară a telegrafiat lui Sarafoff pe altă adresă sentința Curței cu jurași.

Sarafoff a convocat atunci comitetul societății macedo-andrianopolitane, care este președinte și a comunicat membrilor sentința Curței cu jurași.

Imediat membrii au pornit în oraș au dat cuvântul de ordine, ca să se facă manifestație lui Sarafoff.

După cum se telegrafiază, Vineri a avut loc la Sofia o mare manifestație la locuința lui Sarafoff.

Manifestanții au strigat: trăiască Sarafoff, jos România!

Manifestanții din ordinal lui Sarafoff s'au răspândit în liniște. Li-s'a cerut însă să fie ga'a la ori-ce semnal, care va fi dat de ei.

Partea literară

ZECE MAIU

CUVÎNTARE

de

D. A. STURDZA,

Membru al Academiei Române.

(Continuare).

Chiar aceste cuvinte dovedesc, că Reichstadt nu se ajunsese la altă înțelegere, decât că nici Austria, nici Rusia nu vor interveni manu militari în provinciile răsculate sau în războiul dintre Serbia și Muntenegru cu Turcia. Firește că această înțelegere nu exclude negocieri confidentiale ulterioare sau negocieri cu celelalte puteri și era vederat, că „celelalte propuneri recente fiind înlăturate”, după cum zicea telegrama citată a comitetului *Andrássy*, la Reichstadt un rezultat pozitiv mai întins nu fusese atins. Mai mult: din memoriul menționat se constată că, dacă la Berlin rezultatul negocierilor fusese consemnat în scria la Reichstadt n'au urmat decât convorbiri fără a se fi stabilit un program concret, și în fine că în tot cazul nu a putut fi vorba de România, de vreme ce nici punctuațiile din memoriul din Septembrie, nici cuprinsul vre-unui alt act ulterior nu conține nimic despre România.

Memoriul comitetului *Andrássy* resumează situațiunea din acel moment, înto egerea de la Reichstadt și chestiunile de deslegat în cazul unei conferințe europene.

Comitele *Andrássy* zice:

„O conferință europeană nu pare îndi atât decât atunci, când este speranță de a crea o stare de lucruri durabilă, când e vorba de a regulariza rezultatele unui războiu pentru a restabili pacea. În situațiunea de față nu ved nici una din aceste condițiuni. În momentul de față nu avem în favorul creștinilor din Orient decât înțelgerile anterioare dintre noi, convenite în nota din 30 Decembrie, pe urmă la Berlin, și în urmă la Reichstadt. Dela începutul

Din jurnalul unui călător siberian.

2. „Degetul dracului”.

La stația postală***, unde ajunsese seara, nu se găseau cai de schimb.

— Ah! dragă *Ivane Semenovici* — imi zise șeful stației, un bătrân gras, cu care făcusem cunoștință în desele mele călătorii și cu care mă împrietenisem — ascultați sfatul meu, nu umblați noaptea, lăsați banii să mai aștepte! Vieața d-v. doar e mai scumpă de cât banii ălora? Pe aici, la o sută de verste împrejur, procesul d-v. e în gura tuturor; tot așa e cunoscută de toată lumea suma cea mare de bani, pe care o purtați asupra-vă. Paserile de pradă și-or fi părșăit negreșit cuiburile... D-v. ați fi pentru ele o pradă bine-venită... Mănești aici noaptea asta.

Eu, ce-l dreptul, eram pe deplin înțeles cu temeinicia acestui sfat; din nenorocire înse nu-l puteam urma.

— Ah, încăpăținabile! Atunci cel puțin vă voi îngriji de un harabagiu pe care să vă puteți bizui. El vă va duce la B. dar acolo trebuie să noptați... Drumul duce de acolo doar pe la „*Degetul dracului*”. E un loc pustiu, sălbatec și locuitorii din partea aceea sunt la fel... așteptați cel puțin până se va mai lumina.

După o jumătate de ceas ședeam în trăsură și plecai însoțit de blagosloveniile și sfaturile prietenului. Caii odihniți mergeu bine, ear vizitiul, îmbunătățit de nădejdea unui bacșiș gras, li gonia tot drumul cât putea. Ajunserăm curând la B.

— Unde mă duci? — întrebați pe harabagiu când intrarăm în B.

— La prietenul meu, un hangiu de chirigii. — Trecurăm pe la mai multe bordece din depărtare, pe jumătate dărâmate și ne oprirăm la poarta unei case, care arăta să fie a unui țeran cu dare de mână. Un bătrân cu barba sură și care arăta destul de cinstiit, ne eși înainte cu un felinar în mână. El ridică felinarul în sus, mă măsură cu privirea și stinsă și zise pe urmă liniștit: — A, *Ivan Semenovici*. Va să zică au avut dreptate oamenii cari au trecut adineori p'acii când au zis: „Iacă o să treacă dela țirg imputernicitul *Kudinovilor*. Îngrijește-l de cai!” — Dar ce vă pasă vouă? i-am întrebat eu. Poate că va vrea să măie aci, noaptea nu călătorește cine-va cu dragă inimă.

— Ce fel de oameni erau aceia? — întrepruse vizitiul meu.

— Dar cine dracu-i cunoaște? Vor e fost niscaiva paseri de pradă! Așa mi s'a părut mie. Țirgoveșii păreau a fi; dar cine habar n'am. Cine mai poate să-i cunoască

pe toți? Tu, boierule, rămâi doar peste noapte, nu?

— Nu! Caută-mi, te rog, niște cai și cât se va putea de iute! — zisei eu nemulțumit de loc de zvonul, care alerga înaintea mea.

Bătrânul stătea pe gânduri.

— Intră în c să, ce stai în tindă?... Toamă! asta-i pricina, nu se pot căpăta așa pe dată cai. Acuma trei zile au plecat la țirg cei de pe urmă. Ce-i de făcut? Ascultă, cucoane, rămâi aici peste noapte!

Neisbânda asta nouă mă supără. În vremea asta înoptase și anume o noapte atât de posomorită și de întunecoasă cum poate fi numai în Siberia după o zi neplăcută de toamnă. Cercul era cu totul acoperit de nori negri, așa că abia se putea vedea cum treceau sus în văzduh mase mari amenințătoare, diforme, pe când jos domnea un întunec nepătruns, de nu-ți puteai vedea mâna dinaintea ochilor. O bură rece cădea și mișca cu un foșnet ciudat frunzele rare ale copacilor. În pădurea deasă se auzeau niște șoapte fioroase, slabe și un freamăt misterios. Și totuși trebuia să plec. Intrai în casă și rugai pe hangiu să trimeată mai de cât după cai și după un vizitiu acetoinic.

— Boierule — zise bătrânul clătîind din capu i cărunț — te grăbești să dai de

năpaste și încă pe o noapte ca aste! Un întunec adevărat ca în Egipt.

În odate intră și vizitiul care mă adusesse și începu să vorbească în șoapte cu gazda. Încă o dată mă adresează smâldoș cu rugămintea ca să rămân. Ear eu rămăsei nelinduplecat. Ei șoptiră, spuseră mai multe nume, se certară.

— Bine — zise harabagiul, supunându-se fără voie vorbelor gazdei — eu voi îngriji de cai în setal vecin.

— Nu se pot găsi unde-va mai aproape?... O să dureze prea mult.

— Nu — zise harabagiul, ear gazda adause ursuz: — Ce te grăbești așa? Cunoști proverbul: „*Graba strică treaba*”. Aib răbdare!

Birjarul se duse după paravanul, ce despărțea odaea în două și se îmbrăcă. Gazda intră la dînsul și începu să-i explica ceva încetător, cu glasul bătrânesc. Eu începui a dormita.

— Ei — auzii dela ușă — spune „*Uci gașului*” să se grăbească... Doar n'are răbdare!

Îndată după asta auzii tropotul calului care se depărta în goană.

(Va urma).

... nu am crezut că se poate face altă, decât o cărpeală. Trebuie să adăog, astăzi chiar o soluțiune transitorie dă puțină siguranță de stabilitate decât marea rășboiului, căci e clar, să ordinea lucruri, ce va ieși din situațiunea actuală nu va satisface pe nimeni, nici pe Muniamani, nici pe Creștini, nici pe Rusia, nici noi.

... Condițiunea preliminară a unei alianțe, dacă împăratul Rusiei o cere, ca Rusia, Germania și Austro-Ungaria să se înțeleagă, înainte de intrunirea comisiunii, asupra unui program. Am convenit la Berlin, cât și la Reichstadt, de a nu surprinde nici un demers pe lângă o așezare putere fără a ne fi înțeles prealabil de noi. Ceea ce am hotărât atunci și ce s-a părut atunci mai profitabil, chiar pentru tratativele diplomatice de toată ziua, pare cu atât mai necesar în fața unei alianțe. A ne așeza împrejurul mesei, fără un program pe care miniștrii celor trei împărați ar avea misiunea de a-l apăra, ar fi a proclama în fața Europei că nu mai există o înțelegere între cele trei țări dela Nord, ar fi a deschide ușile înțelegerilor străine și prin urmare unor evenimente pe cari nimeni nu e în stare a le prevedea în momentele actuale...

... În resumat mod procedând ar fi următorul: Un armistițiu d'o durată maximum d'o săptămână ar fi suficient pentru a încheia pacea după încetarea ostilităților, ar trebui să începă negocierile de pace și ar trebui conștient cu energie. Cele șase puteri nu pot să se înțeleagă curând asupra condițiilor păcii, când cele trei cabinete împărătești se vor fi înțeles asupra lor și vor fi propus fie-care în parte sau în mod colectiv propuneri pozitive. Convorbirile ce au avut loc între noi, atât în scris, cât și în viu prin intermediul întrevăderii lor dela Berlin și dela Reichstadt sunt din fericire o basă bună de înțelegere între cele trei guverne. Această basă ar trebui precizate condițiile următoare: Pentru Serbia — menținerea integrității teritoriale, escluderea pretențiilor turcești privitoare la ocuparea definitivă a cetăților sârbești; — pentru Muntenegru — regularizarea frontierelor în fața principatului; această concesione ar trebui să fie făcută de Poartă din propria sa inițiativă, ca putând să aducă liniștea deșertată în acest principat; — pentru provinciile revoltate — realizarea reformelor cerute de Puteri și promise de Poartă. Aceste reforme ar fi înconjurate de toate garanțiile expuse în memorandumul din Berlin. Dacă guvernul imperial al Rusiei dorește, ca primă parte a acestor garanții de către Anglia să fie asigurată, s'ar putea suprima expresiunea „memorandumul din Berlin“, care pare că presupune o soluțiune radicală și definitivă, acest mod de a procedea la mijlocul cel mai sigur și mai sigur pentru a ajunge la singurul rezultat potrivit în circumstanțele actuale, la încetarea vărsării de sânge și la încheierea păcii“.

(Va urma).

ȘOAPTE

Pe iaz.

M'am uitat perdută 'n und;
Ș-am văzut lucind o stea,
Ș-am văzut cerul albastru
Printre valuri cum plutia.

Ș-am gândit, privind în valuri,
La un cer cu blânde astre,
Ș-am văzut plutind pe unde
Două stelișoara-e-albastre.

M. Cloban.

Noutăți

Arad, 27 Noembrie n. 1900.

Români rătăciți. Sâmbătă, în 24 Septembrie n., noul candidat al cercului Beiuș, guvernamentalul Gajdy Ödön, în turneul său prin cerc a vizitat și Vașcou, unde a fost primit cu mare tâmbălu din partea partidei „liberale“. Vorbirea-program și-a ținut-o la masa comunală și — ceea ce foarte bine a făcut — numai în limba maghiară.

Regretabil e însă în tot lucrul ceea-ce se scrie dela fața locului, că adevărat, pe

lângă lumea oficioasă, care l-a întâmpinat, s'au prezentat la această comedie și Români, dintre cari preotul unit din Băița 'i-a ținut și o vorbire. Mai mult chiar: La banchetul dat în onoarea cand datului s'au îmbulzit și mulțime de Români rătăciți, cari — cum ni-se scrie — „au fost bine reprezentați“, îndeosebi preoțimea.

Înfierăm indignați această purtare a preoțimii, care atât de mult își uită de sine și de programul național ce sfânt trebuie să-i fie fi căruia Români. — Ce educație vor ști asemenea preoți să dea poporului alegător, dacă ei înșiși nesocotesc programul și solidaritatea, ce acesta ne impune tuturor deopotrivă?! — Rușine!

Un tiner distins Dl Ioan Iacob student în drept la universitatea din Cluj susținându-se la rigorosul pozitivă obținut calculul „distincție unanimă“: Egyhangu Kitüntetés

Sunt 4—5 ani, decând nici un tiner român n'a obținut un succes atât de splendid. Să trăiască!

Perfidie. Organul generației „trecute“, și a celei — „viitoare“, în seria sa de prim-articolii asupra fără-delegilor dela Corniareva, „per-tangentem“ sevrșește o necuviință grosolană, cel puțin, — față cu P. S. Sa veneratul Episcop N. Popea, învinuind pe P. S. Sa că nu a „intervenit“ în afacerea dela Corniareva, în conflictul dintre justiția maghiară și harnicul preot, părintele Brânzeiu.

Cine umblă să descualifice, să dea „certificate“ de conduită politică! „Autorizații“... Și cui? Celui mai distins prelat român!

Știri judiciare. Zilele trecute vicenotarul Mihail Kovács, dela tribunalul reg. din Arad, a fost numit subjele la judecătoria cercuală dia *Chisineu*, ear' sub judele Francisc Bedó, dela judecătoria cercuală din Borșineu, a fost transferat în aceeași calitate la judecătoria de cerc dia *Făgăraș*.

Juriști unguri primejdioși. Sub acest titlu am înregistrat la acest loc, într'unul din numerii trecuți, știrea, că trei „cavaleri“ unguri în timp de noapte au atacat tâlhărește pe un teatralist ungur în Budapesta, a-nume *Szerdahelyi Ferencz*, tocmai când acesta mergea dela teatru cu soția sa spre casă, insultând mai întâiu în modul cel mai necuviințios pe soția teatralistului. Pornindu-se cercetarea, poliția capitalei a constatat, că bietul teatralist a fost rănit grav, trebuindu-i vre-o 18 zile până să se vindece, ear' insultele la adresa femeii au fost de așa natură, că judelei comunal numai în sedința închisă 'i s'au putut expune. Cavalerii bătuși sunt trei: *Berzeviczy Jenő*, student jurist, *Udvardi Aladár*, funcționar la comitat și *Henry Ferencz*, funcționar la cassa comitatensă.

Causa fiind gravă, poliția din Pesta a transpus-o la tribunalul criminal de-acolo, unde „cavalerii“ patrioți își vor primi de sigur respăt meritat.

Mai începe îndoiială, că „națiunea“ își are — „floarea“ sa aleasă?!

Hârtia din nou se va scumpi. Foile ungurești aduc știrea, că din cauza continei scumpiri a materialului brut, ce se întrebuințează la fabricarea hârtiei, la care se mai adaugă și lipsa apei, fabricanții din Ungaria și Austria sunt nevoiți a urca din nou prețul hârtiei în mod însemnat. Anume dela 1 Ianuarie 1901 se va urca prețul cu 15—20%; se zice, că pentru unele feluri de hârtie se vor urca prețurile chiar cu 30—40 la sută. Comercianții de hârtie au hotărât unanim, ca din 5 Noembrie să urce prețurile. În anul acesta s'a urcat până acum prețul ei de 3 ori. În curând deci prețul va fi deoit ca anul trecut.

Nou medic la Gurahonț. În postul de medic cercual (22 comune) cu sediul în Gurahonț, rămas vacant prin moartea mult regretatului Dr. C. Groza, a fost ales Sâmbăta trecută cu majoritate de voturi Dr. *Rosenhal Zoltán* (!) medic din Dobrița.

Boala de porci a încetat. După un timp îndelungat, cât a grasat, boala de porci în Arad, a încetat. Timp aproape de o lună nu s'a mai ivit nici un cas de imbol-

năvire și astfel în curând va fi revocat cordonul orăduit de autoritățile orașului în contra importului de porci.

Burii caută patrie nouă. Perzându-și patria lor în urma rășboiului îndelungat cu Englezii, — Burii — zice-se — își caută patrie nouă. Vreau să cumpere loc pe pământ german în coloniile din Africa, și cari nu vreau dintre Burii să se supună noiei stăpâniri engleze, aceia să se ducă, cu miile, și să se așeze în noua patrie.

Felurime.

Inteligența cănelui. — Dl Forel semnalează în „Gazette de Lausanne“ un remarcabil exemplu de inteligență la căne.

La începutul verii, gardianul unui hotel izolat în valea Turturan fu prins, fiind cu cel două căni al săi, de o avalanșă și îngropat sub zăpadă, până la gât.

Cel două căni încearcă mai întâiu să scape pe stăpânul lor; văzând însă că sforțările lor erau zadarnice, deodată par-că se înțeleseră și se repeziră ca două săgeți în direcția satului vecin situat jos, în vale, și unde locuia fratele victimelor.

Accidentul se întâmplase pe la prânz; la 1 după amiază căni erau în sat. Un om, ori-cât de repede ar fi mers, n'ar fi putut scobori muntele în mai puțin de 4 ore. Cele două animale urlau înaintea casei fratelui stăpânului lor până ce fură auziți; deoarece refuzau ori-ce nutriment și orice mângâiere, numai decât cel din sat bănuiră o nenorocire.

Căni-va oameni plecară imediat și făcură șapte ore ca să ajungă până la hotel, unde găsiră pe gardian.

Căniul o luaseră înainte, și toată vremea au lins fața stăpânului lor. Acesta era leșinat; în curând fu desgropat din zăpadă și rechemat la viață.

Carnet artistic.

Eva.

Pe scena Teatrului-Național din București s'a reprezentat drama lui *Voss „Eva“*, cu *d-ra Bărsescu* în rolul principal.

Credem că nu e lipsit de interes să schițăm pentru cititorii nostri subiectul măreței opere a celebrului dramaturg.

Contele Düren, un bogat proprietar de mine, a asociat în întreprindere pe lucrătorii săi, dar' într'o zi, din împregiurări diferite, dă faliment și se sinucide.

Fieca acestuia, Eva, era curtată, încă pe când trăia tatăl său, de un conte Elimar, care însă auzind de ruina lui Düren o părășește.

O scenă violentă și mișcătoare urmează între Elimar și Eva.

Aceasta din urmă văzând că toată lumea face responsabil pe Hardwig, tovarășul tatălui său, un lucrător modest, dar' nobil de caracter și om cinstit, de nenorocirea lui Düren, din compătimire pentru el, părășită de contele Elimar, ia în căsătorie pe Hardwig.

Hardwig, care o iubia în ascuns, se simte fericit de aceasta și caută să descurce afacerile, plătind toate datorile rămase de pe urma lui Düren. Toate acestea le făcea mai mult nu pentru sine, cât pentru scumpa lui Eva, pe care voia s'o facă fericită, înlesnindu-i o viață din belșug.

Contele Elimar — auzind de reabilitarea lui Hardwig își puse în gând să facă din Eva amanta sa.

Scena este mișcătoare și cât se poate de naturală. Elimar, rușinat oare-cum de fapta sa mișească, cere ertare Evei că a părășit-o. Eva luptă la început cu sine însuși, caută a-și înăbuși puse nice pasiune ce păstra lui Elimar încă, p'ânge, cere lui Elimar să plece și s'o lase la datoria ei de soție și de mamă; însă Elimar nu se dă bătut, ci prin cuvinte înflăcărate caută să reaprindă amorul în sufletul îndurerat al Evei.

Înzadar Eva căntă să se smulgă tentațiilor; înzadar cere lui Elimar să plece, căci va veni în curând bărbatul ei; pasiunea pentru Elimar învinge, căci la urmă Eva cade plângând în brațele lui Elimar.

Elimar e radios că învinge. Când însă Eva îi propune să-l urmeze pentru totdeauna, perversul Elimar stă pe gânduri și se rușine, n'are ce să facă și pleacă.

Elimar se dă la masă prietenilor săi, de bucurie că a câștigat datoriile. Într'un moment numai Eva e îngândurată, ea gândindu-se la Elimar, și afară de asta nu se gândește la nimic mai bine într'un mediu care nu e decât originea ei nobilă. Când se dă la masă, ea se dă la masă și masa.

Hartwig mulțumit, rămânând singur cu soția sa, vrea să o ia de braț și cere Evei să-l sărute.

Eva, nu vrea să-l sărute „căci, — zice ea, — astăzi am sărutat pe Elimar“.

Ha twig, se revoltă. El face Evei reproșuri, și face un adevărat rechizitoriu moravurilor puțin cinștite de care este condusă clasa nobilă.

Hartwig o gonește în cele din urmă din casa sa, deși în sufletul lui încă îi păstra o mare dragoste. Demnitatea de om și amorul propriu însă, îi porunciau să se despărță de Eva care îl înșelase.

Eva pleacă la Elimar; acesta o primește, o instalează într'o casă particulară, o tratează însă ca pe o metresă a sa.

Elimar regretă ce-a făcut și pune pe avocatul Evei care pleda în divorțul ei cu Hartwig, să intervină și s'o hotărască de-a se reîntoarce la soțul ei Hartwig, căci Elimar n'ar lua-o de soție.

Eva face observațiunile avocatului și-l concediază.

Urmează la finele actului al IV, o scenă, în care Toinetta, o fată sedusă și părășită de Elimar, intră la Eva în odaie și descriindu-i tot ce s'a petrecut cu ea, cum Elimar a părășit-o, o previne de nenorocirea ce i-se va întâmpla.

Eva îngrozită, după ce ascunde pe Toinetta, când intră Elimar îi cere socoteală. Acesta plictisit îi spune să plece.

Eva, desperată, face o ultimă sforțare de-a-l îmblânzi. Toate sunt în zadar! Eva izbucnește în blesteme și cuvinte aspre la adresa bărbaților, cari, conduși de o morală egoistă, după-ce își bat joc de femei, aruncă răspunderea nenorocirilor tot asupra femeilor.

La urmă, nemaî având nici o speranță că-l va îmblânzi, descarcă un glonte în Elimar care cade mort pe loc. Eva s'a răsbunat.

Justiția omenească o dă în judecată și-o condamnă la 4 ani închisoare.

Aceasta e cea mai crudă lovitură pentru Eva.

Hartwig, care nu încetase s'o iubească, face o vizită Evei în închisoare.

Eva însă era perdută în suferințe.

Vederea lui Hartwig îi produce o vie emoțiune. După câteva momente moare în brațele a lor săi, fără să se fi putut bucura de libertate, în mijlocul familiei sale, lângă copilul său, lângă Hartwig, care o ertase de tot ce făcuse.

Un cronicar teatral din București reflectând asupra modului reprezentării piesei, spune despre artiștii cari au dus cele două roluri de frunte:

Dl Notara (Hartwig), cu toată greutatea rolului, a fost foarte bine și și-a dat seamă perfect de situația rolului pe care-l juca. De d-ra Bărsescu (Eva), nu mai găsim alte cuvinte de laudă, decât să spunem că a jucat așa de bine, că la un moment dat tot publicul a fost mișcat până la lacrimi.

Ultime știri.

Din Dietă.

Budapesta, 26 Noembrie. În ședința de azi s'a terminat și deșbaterea specială asupra proiectului de lege despre canalisările pentru udat. La singuratic puncte ale proiectului, deputații Major, Komjathy, Barta Ödön, Hieronymi și chiar și Szilágyi au presintat câte-un proiect de modificare, pe cari în parte ministrul Darányi le-a și acceptat. Majoritatea Dierei însă a susținut și a primit proiectul neschimbat.

Proxima ședință se va ține Mercuri (28 l. c.), când se va începe deșbaterea asupra bugetului.

Din Bulgaria.

Sofia, 26 Noembrie. Ministrul bulgar de rășboiu, sarafov-istul Paprikov, în urma disensiunilor dintre el și ceilalți miniștri privitor la atitudinea guvernului față de România, — și-a dat demisia.

Din China.

Berlin, 26 Noembrie. Se anunță, că pactul, mai de mult prevăzut, între Rusia și China, este azi fapt împlinit. Aceasta e cea mai nouă dovadă, că Rusia operează independent de celelalte puteri în China.

Editor: Aurel Popovici Barcianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an Cor. 20.—
Pe 1/2 an 10.—
Pe 1/4 an 5.—
Pe o lună 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o înțindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați să grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibile. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tinărită dela fosiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe chărți geografice. întocmit pentru clasele III. IV. ale școlilor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:

Tipărituri de bancă.	Cărți, Broșuri.	Orice tipărituri.
Invitări la nunți.	Anunțuri funebre, etc.	

Cele mai moderate prețuri!!

TEE

rusescă veritabilă dela frații

POPOFF K. & C. din Moseva.

Furnisorii curților regale:

Greciei, Svediei, și Norvegiei, Belgiei și României.
Singurul deposit principal în Arad și provincie la drogăria

VOJTEK și WEISS
în ARAD.

Calități excelente în

B u m u r i

cu sticla și măsurat, deasemeni se află săpunuri, pravuri pentru dame, apă pentru dinți, perii pentru dinți, apă pentru păr și diferite miresme pentru odăi, cu cele mai moderate prețuri.

521 4—10

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	flori
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice — — — — —	—	70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul — — — — —	—	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	—	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	—	80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	—	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	—	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	—	2,50 „
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului — — — — —	—	1,20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — —	—	1,60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu, a născ. Truția — — — — —	—	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	—	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	—	3,60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	—	1,60 „
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	—	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopol, — — — — —	—	1,50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorițele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz — — — — —	—	1,20 „
16.) „Liturgia Sf. Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, care să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, priceșne și un adaus de cântec populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 c. și j. — — — — —	—	—

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 flori spese postale.